

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

пр. Перемоги, 10, м.Київ, 01135, тел. (044) 481-32-21, факс (044) 481-47-96

E – mail: mon@mon.gov.ua, код ЄДРПОУ 38621185

Народному депутатові України
Львовчкіну С. В.

Шановний Сергію Володимировичу !

На виконання доручення Прем'єр-міністра України В. Б. Гройсмана від 20.11.2018 № 45556/1/-18 до листа Голови Верховної Ради України від 09.11.2018 № 11/10-1084 Міністерство освіти і науки розглянуло Ваш депутатський запит від 05.11.2018 № 171-1/30 щодо погіршення ситуації у науковій сфері, оголошений на засіданні Верховної Ради України 9 листопада 2018 року, та повідомляє таке.

Стосовно фінансування наукової і науково-технічної діяльності за рахунок бюджетних коштів інформуємо, що за даними Державної служби статистики України найнижчий рівень її фінансування зафіксовано у 2016 році - 0,16 % валового внутрішнього продукту (далі – ВВП). Починаючи з 2017 року Урядом забезпечено поступове збільшення об'ємів фінансування наукової сфери за рахунок коштів державного бюджету: 2017 рік – 0,22 % ВВП, 2018 рік – 0,24% ВВП, прогнозний показник на 2019 рік – 0,24 ВВП.

У Законі України «Про Державний бюджет України на 2019 рік», прийнятому 23.11.2018 Верховною Радою України, видатки на науку враховані у обсязі 9364,4 млн грн, з них за загальним фондом - 6865,6 млн грн, за спеціальним фондом – 2498,8 млн грн.

За інформацією Міністерства фінансів, на здійснення наукових досліджень у 2019 році Національній академії наук передбачені видатки загального фонду державного бюджету у обсязі 3775,4 млн грн, Національній академії педагогічних наук – 173,7 млн грн, Національній академії медичних наук – 390,5 млн грн, Національній академії мистецтв – 33,4 млн грн, Національній академії правових наук – 44,7 млн грн, Національній академії аграрних наук – 264,3 млн грн.

Слід зазначити, що з метою підвищення рівня наукових досліджень і науково-технічних (експериментальних) розробок, розвитку науково-технічного потенціалу та підвищення рівня конкурентоспроможності наукових робіт на міжнародній арені з 2018 року для Національної академії наук запроваджено нову бюджетну програму 6541230 «Підтримка розвитку пріоритетних напрямів наукових досліджень». У 2018 році на вказану бюджетну програму було передбачено 500 млн грн, у 2019

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
№1/13-1076 від 05.12.2018

Апарат
Верховної Ради України

11.12.2018 12:40

ВХ. №

959835

п

у 2019 заплановано спрямувати на ці цілі 518,2 млн грн.

Відповідно до статті 48 Закону України «Про наукову та науково-технічну діяльність» (далі – Закон) бюджетне фінансування наукової та (або) науково-технічної діяльності за рахунок коштів загального фонду державного бюджету здійснюється як базове фінансування основної діяльності державних наукових установ, що фінансуються за рахунок коштів державного бюджету, та наукових досліджень університетів, академій, інститутів, конкурсне фінансування на виконання окремих наукових і науково-технічних програм, проектів та надання грантів.

З метою запровадження державної грантової підтримки наукових досліджень та науково-технічних розробок в Україні у 2018 році створено Національний фонд досліджень (далі – Національний фонд), який має стати одним з найважливіших елементів системи фінансування науки в Україні. Відповідну постанову затверджено на засіданні Кабінету Міністрів України 4 липня 2018 року № 528.

Основним завданням Національного фонду є грантова підтримка фундаментальних наукових досліджень у галузі природничих, технічних, суспільних і гуманітарних наук та прикладних наукових досліджень і науково-технічних (експериментальних) розробок за пріоритетними напрямками розвитку науки і техніки.

30 листопада 2018 року було проведено друге засідання Національної ради України з питань науки і технологій, де було розглянуто низку питань щодо прискорення здійснення організаційних заходів та якнайшвидшого початку роботи Національного фонду.

Для забезпечення діяльності Національного фонду у Державному бюджеті України на 2019 рік за новою бюджетною програмою «Забезпечення діяльності Національного фонду досліджень та Державного фонду фундаментальних досліджень, грантова підтримка наукових досліджень і науково-технічних (експериментальних) розробок» враховані видатки загального фонду у обсязі 262,4 млн грн.

Також з метою реалізації завдань, передбачених Законами України «Про вищу освіту» та «Про наукову і науково-технічну діяльність», Кабінетом Міністрів України прийнято постанову від 22.08.2018 № 652 «Деякі питання проведення державної атестації закладів вищої освіти в частині провадження ними наукової (науково-технічної) діяльності», якою затверджено процедуру проведення державної атестації закладів вищої освіти з метою визначення ефективності їх наукової (науково-технічної) діяльності за окремими напрямками за галузями знань. За результатами проведеної атестації буде запроваджене базове фінансування окремих наукових напрямів закладів вищої освіти.

Завдяки базовому фінансуванню буде здійснюватися підтримка найбільш актуальних наукових напрямів, підвищення рівня захищеності наукових працівників, зокрема, із числа молодих учених. Воно сприятиме поліпшенню рівня забезпеченості досліджень і розробок наукоємним обладнанням, стимулюванню наукових кадрів шляхом надання можливості впродовж наступних 5 років розвивати певний науковий напрям, отримувати збільшену заробітну плату і, як наслідок, підвищенню престижності наукової праці в суспільстві.

Для цього у Державному бюджеті України на 2019 рік передбачено нову бюджетну програму «Підтримка пріоритетних напрямів наукових досліджень і науково-технічних (експериментальних) розробок у закладах вищої освіти» з обсягом видатків в сумі 100 000,0 тис. грн.

На сьогодні Міністерством на виконання частини сьомої статті 20 Бюджетного кодексу України розроблено проект постанови Кабінету Міністрів України «Деякі питання надання базового фінансування закладам вищої освіти в частині провадження ними наукової (науково-технічної) діяльності», якою буде затверджений механізм надання базового фінансування та порядок використання цих коштів закладами вищої освіти. Зазначений проект нормативно-правового акта проходить громадське обговорення.

Також на виконання вимог частини шостої статті 58 Закону Урядом прийнято постанову Кабінету Міністрів України від 12 вересня 2018 р. № 739, якою затверджено Порядок проведення конкурсного відбору наукових і науково-технічних робіт (далі – Порядок), що плануються до виконання за рахунок коштів державного бюджету.

Зазначений нормативно-правовий акт запроваджує єдині засади проведення конкурсного відбору наукових і науково-технічних робіт, що плануються до виконання за рахунок коштів державного бюджету, шляхом створення рівних умов для учасників конкурсного відбору, забезпечення прозорості та об'єктивності оцінювання наукових і науково-технічних робіт, уникнення конфлікту інтересів, а також визначення випадків, для яких проведення конкурсного відбору таких робіт є обов'язковим.

Визначення переліку наукових і науково-технічних робіт, що плануються до виконання за рахунок коштів державного бюджету, згідно із цим Порядком, сприятиме підвищенню ефективності їх використання та спрямуванню фінансування наукових досліджень відповідно до актуальних потреб економіки, суспільства та національної безпеки.

У листопаді 2018 року Міністерство оголосило перший конкурс науково-технічних розробок за державним замовленням за новими правилами – відтепер для фінансування розробок, які визначено переможцями конкурсу, не потрібно буде проводити тендерні закупівлі. Це спростить та пришвидшить процедуру надання коштів ученим, чий роботи будуть визнані кращими та отримають фінансування держави.

Крім того, указом Президента України від 06.11.2018 № 357 засновано Фонд Президента України з підтримки освітніх та наукових програм для молоді (далі — Фонд Президента України) з метою надання підтримки молоді для продовження навчання за програмами підготовки магістрів, докторів філософії та докторів наук у провідних вітчизняних закладах вищої освіти та наукових установах і за кордоном, стажування в провідних іноземних закладах вищої освіти та наукових установах, участі в міжнародних науково-практичних семінарах і конференціях, а також з метою залучення науково-педагогічних і наукових працівників іноземних закладів вищої освіти та наукових установ, відомих громадських діячів для участі в науково-педагогічній і науковій роботі у закладах вищої освіти, наукових установах України.

У Державному бюджеті України на 2019 рік для забезпечення функціонування Фонду Президента України передбачені видатки загального фонду у обсязі 1000,0 млн грн.

Згідно із Планом організації виконання вищезазначеного Указу Президента України, схваленого на засіданні Кабінету Міністрів України 14 листопада 2018 року, Міністерством розроблено проект Положення про Фонд Президента України з підтримки освітніх та наукових програм для молоді.

Щодо вирішення проблеми подолання розриву зв'язку науки та виробництва інформуємо таке.

З метою формування стимулів для впровадження результатів наукових досліджень на виробництві Міністерство розробило проект Стратегії інноваційного розвитку України (далі – Стратегія), який знаходиться на етапі погодження. Реалізація Стратегії дасть змогу утворити в Україні інноваційну екосистему, яка зможе стати рушієм прискореного економічного зростання та сприятиме впровадженню нових технологічних рішень. Результатом реалізації Стратегії стане, зокрема:

- збільшення кількості фізичних осіб та суб'єктів господарювання, що займаються винахідництвом, прикладними дослідженнями та науково-технічними розробками, насамперед – за межами державного сектору;
- збільшення кількості суб'єктів господарювання, що надають послуги із комерціалізації технологічних рішень, та якості надаваних ними послуг;
- збільшення надходжень від продажу та використання об'єктів інтелектуальної власності, наукоємної продукції (результатів досліджень та розробок, програмного забезпечення, ноу-хау, інших інтелектуальних послуг);
- зупинення тенденції до скорочення кількості дослідників;
- збільшення обсягів позабюджетного фінансування досліджень і розробок за рахунок коштів вітчизняних та іноземних інвесторів;
- зростання кількості щорічно зареєстрованих патентів (насамперед – закордонних) на винаходи та корисні моделі.

Щодо вирішення проблемних питань діяльності технологічних парків повідомляємо, що Міністерством розроблено проект Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо діяльності технологічних парків». Проектом Закону вносяться зміни до двох Законів України: «Про спеціальний режим інноваційної діяльності технологічних парків» і «Про загальні засади створення і функціонування спеціальних (вільних) економічних зон» та до Господарського кодексу України. Окрім спрощення порядку реєстрації технопарків та проектів, що ними виконуються, в законопроекті визначаються підстави щодо встановлення строку дії та порядку запровадження спеціального режиму інноваційної діяльності технопарків при виконанні проектів технологічних парків, уточнені підстави для скасування державної реєстрації технопарків та їх проектів. Також проектом Закону уточнюється термінологічна база, включені положення щодо посилення контролю та відповідальності за реалізацію проектів технологічних парків. Проект Закону розглянуто Верховною Радою України 18 лютого 2016 року в першому читанні та прийнято за основу. На сьогодні

зазначений законопроект очікує на внесення на розгляд Верховної Ради України у другому читанні.

Крім того, Міністерство спільно з Мінекономрозвитку розробляє законодавчі акти, спрямовані на підтримку інноваційної діяльності, технологічних стартапів, венчурного капіталу та кластерів.

Також ведеться робота над проектом Закону України щодо вдосконалення законодавства у сфері трансферу технологій у частині закордонного патентування та спільних проектів науки та бізнесу, покликаний стимулювати впровадження результатів наукових досліджень.

Щодо забезпечення фінансування наукової сфери у розмірі 0,5 відсотка ВВП, Міністерство фінансів повідомило, що встановлення видатків на науку у такому розмірі потребуватиме пошуку додаткового ресурсу у обсязі понад 10000,0 млн грн.

На сьогодні неінфляційні джерела покриття додаткових видатків відсутні. Відповідно до Прогнозу економічного і соціального розвитку України до 2021 року забезпечення бюджетного фінансування наукової галузі в зазначених обсягах є вкрай проблематичним.

Тому фінансове забезпечення наукової діяльності має відбуватися за рахунок та в межах коштів, передбачених у Державному бюджеті України на відповідний рік, а також інших джерел, не заборонених чинним законодавством.

Отже, головним питанням на сьогодні має бути забезпечення ефективного використання бюджетних коштів, що спрямовуються на розвиток наукової сфери.

Проблему підвищення рівня результативності наукових досліджень і розробок неможливо розв'язати виключно шляхом збільшення обсягу бюджетного фінансування без урахування ефективності діяльності наукових установ. Необхідними кроками для вирішення цих питань має стати підвищення ефективності управління мережею наукових установ, уникнення дублювання в проведенні наукових досліджень, реорганізація та ліквідація наукових установ, які працюють неефективно, проведення інвентаризації державного майна, яке знаходиться в користуванні наукових установ, з подальшим ефективним його використанням тощо.

З метою комплексного підходу до реформування наукової сфери розпорядженням Кабінету Міністрів України від 17.10.2018 № 776-р затверджено План заходів щодо реформування вітчизняної наукової сфери, виконання якого необхідно забезпечити Міністерствам, центральним органам виконавчої влади, іншим державним органам за участю Національної академії наук, національних галузевих академій наук.

Водночас слід зазначити, що пунктом 2 Рекомендацій учасників парламентських слухань на тему: «Про стан та проблеми фінансування освіти і науки в Україні», схвалених постановою Верховної Ради України від 12 липня 2017 року № 2133-VIII, на які у своєму запиті посилається Народний депутат України Львовчкін С.В., Верховній Раді України було рекомендовано прискорити прийняття проекту Закону України про внесення змін до Закону України «Про наукову і науково-технічну діяльність» щодо уточнення деяких положень (реєстр. № 4349 від 31.03.2016).

законопроектом передбачено внесення змін до статті 36 Закону в частині визначення розміру посадового окладу молодшого наукового співробітника, який запропоновано визначати виходячи з розрахунку одинадцяти прожиткових мінімумів для працездатних осіб, розмір якого встановлено на 1 січня календарного року. Вказані зміни дозволять застосовувати цей показник при плануванні видатків під час підготовки проекту Закону України «Про державний бюджет України» на відповідний рік та реалізувати гарантоване Законом право наукових працівників на належний рівень оплати праці.

Однак, на сьогодні згаданий вище законопроект, розглянутий у першому читанні та прийнятий за основу 6 жовтня 2016 року, очікує розгляду Верховної Ради України у другому читанні.

З повагою
Міністр

Лілія ГРИНЕВИЧ